

No: 307- Menş e Adı

KAĞIZMAN UZUN ELMASI

Tescil Ettiren

KARS İL ÖZEL İDARESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 12.07.2012 tarihinden itibaren korunmak üzere 25.12.2017 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 307
Tescil Tarihi	: 25.12.2017
Başvuru No	: C2012/118
Başvuru Tarihi	: 12.07.2012
Coğrafi İşaretin Adı	: Kağızman Uzun Elması
Ürün	: Elma
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe Adı
Tescil Ettiren	: Kars İl Özel İdaresi
Tescil Ettirenin Adresi	: Karadağ Mah. Vali Hüseyin Atak Bulvarı No:72 Merkez/KARS
Coğrafi Sınır	: Kars ili Kağızman ilçesi
Kullanım Biçimi	: Etiketleme

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Kağızman ilçesi Aras vadisinde yer aldığından, özellikle kışın bölgede sert ve uzun geçen şiddetli soğuklardan nispeten korunduğu için Kars, Ağrı, Erzurum illerinin bir bakıma meyve bahçesi durumundadır. Kağızman ilçesi de karasallığın çok şiddetli, kış soğuklarının sert ve uzun geçtiği bir sahada yer almaktadır. Ancak yörede meyve bahçeleri daha çok vadi tabanlarında yoğunlaştığı için şiddetli soğuk baskınlarından büyük ölçüde korunmaktadır.

İklim özellikleri bakımından, Kağızman'da yıllık ortalama sıcaklık 8,6 °C, Ocak ayı ortalama sıcaklığı - 5.99 °C, Temmuz ortalama ise 22.1 °C dir. Aras vadisinde yer alan ve Kağızman'a göre daha alçak seviyelerde yer alan Tuzluca'da yıllık ortalama sıcaklık 10.9 °C, Iğdır'da ise 11.4 °C dir. Buradan da anlaşılacağı üzere yükselti azaldıkça sıcaklık artış göstermektedir. Bunun doğal sonucu Aras vadisinde meyvecilik Kağızman'dan Iğdır'a doğru artış göstermektedir. Oysa yıllık ortalama sıcaklığın düşük olduğu Sarıkamış'ta (3.9 °C), Selim'de (4.79°C), Ağrı'da (5.99 °C) ve Kars'ta (4.69°C) meyve bahçeleri bulunmamaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere meyve bahçelerini yörede sınırlayan en önemli coğrafi olay düşük sıcaklık değerleridir. Yine sıcaklıkla ilgili olarak ilkbaharın geç don olayları ve sonbaharın ilk don olayları da meyvecilikte büyük önem taşımaktadır. Kağızman'da don olayları 27-28 Ekim'de başlamakta 14-15 Nisan'da sona ermektedir. Doğal olarak bu durum meyvecilik faaliyetleri için bir avantaj sağlamaktadır.

Kağızman'da yıllık ortalama yağış 422 mm olup, sahada en yağışlı mevsim 148 mm ile ilkbahardır. Yörede Haziran-Ekim ayları arasındaki dönemde kuraklık görülmektedir. Fakat bahçeler Aras'ın vadi tabanında yoğunluk kazandığı için kolayca sulanabilmektedir. Sulama sorunu nehir yatağından 80-100 m yüksekteki akarsu taraçası üzerinde kurulmuş olan bahçelerde görülmektedir. Sahada özellikle Aras ırmağının güneyindeki araziler daha çok Oligo - Miyosen arazileri olup, bu toprakların tuz oranı yüksektir. Elma mutedil, özellikle soğuk mutedil iklim ağacı olması sebebiyle dünya üzerinde en yukarı kuzey enlem derecelerine çıkan meyvelerden biridir.

Türkiye'deki 25 tür elma çeşidi içinde uzun elma, Kağızman'a özeldir. Dikine büyüyen bu elma ağacının boyu 4-6 metreyi aşmaktadır.

Bu elma silindirik şeklinde, yumurtadan daha uzun olup 10-12 cm uzunluğunda, 5-6 cm eninde, alt ve üst kısımları beyaz, güneş gören orta kısımları al rengindedir. Oldukça tatlı olan bu elma türü ilginç görünümünün de etkisiyle pazarlarda rağbet görmektedir.

Kağızman Uzun Elması periyodisite gösteren bir elma çeşidi olup 2 yılda bir ürün vermektedir. Oldukça ince bir meyve kabuğuna sahiptir.

Fenolojik Özellikler

Çiçeklenme süresi: 26 Nisan-10 Mayıs tarihleri arası.

Tam çiçeklenme evresi 30 Nisan'dır. Çiçeklenme süresi 11 -12 gündür.

Çiçek tozu çimlenme oranı ortalama % 61,54'tür.

Kendileme ve serbest tozlaşma sonucu meyve tutum oranları oran kendileme için % 2,54, serbest tozlanma için % 17 dir.

Pomolojik Özellikler

Ağaç Özellikleri:

Gövde uzunluğu en fazla olan 130,60 cm'dir. Taç gelişmesi Uzun Elmada orta kuvvetlidir. Taç şekli bakımından ise dik olarak görülmektedir.

Yaprak özellikleri:

Yaprakların U/G oranı 2,26'dır.

Meyve Özellikleri:

- Meyve eti sertliği	2,45 kg/cm ²
- Meyve ağırlığı	169,0 ± 2,7 g
- Meyve genişliği	58,1±0,9 mm
- Meyve uzunluğu	8,7±2,3 mm
- Ç.Çubuk Der.	8,8±1,2 mm
- Sap Uzunluğu	21,0±1,5
- Çekirdek Sayısı	8,4 adet
- Meyve rengi	Sap Green 62/8
- SÇKM	% 13,50
- PH	3,36
- Vitamin C	3,69 mg/100 ml
- Asitlik	% 0,29

Üretim Metodu:

Kağızman Uzun Elması göz aşısı ile çoğaltılır. Dikim mesafesi genelde 6x6 veya 7x7 m olarak uygulanmaktadır. Gelişim dönemi içinde kara leke, afit, ateş yanıklığı gibi hastalık ve zararlılara karşı ilaçlama yapılır. Kendine uyumsuz olup diğer elma çeşitlerinin polenleri ile tozlanmakta ve akabinde döllenmektedir. Kavak şekline büyüme habitusuna sahiptir. Bu durum verimi düşürmektedir. Budamada daha çok dik giden dallar eğilerek ağaç meyve vermeye zorlanmaktadır. Güzlük bir elmadır. Hasat elle yapılır. İstanbul başta olmak üzere çeşitli pazarlara nakledilmektedir. Bu elmanın özel tüketicileri bulunmaktadır.

Hafif kireçli, kahverengi, kireçli, kırmızı, kumlu, killi ve sert alüminyum toprakta, tohum dönemi, ham fidan dönemi (çühül dönemi), aşılama dönemi, aşılama sonrası 1 yıl bekleme süresi ve fidan dönemi olarak ağaç haline gelmektedir. Suyu seven, dere kenarlarında sulak yerlerde yetişen ağaçlar, fidandan hasada 7 yıl beklenmektedir.

Kağızman Uzun Elması'nın hasadı Kağızman'ın kurtuluşu olan 1 Ekim dolaylarında yapılır. Serin yerde muhafaza edilen ürün suyunu ve lezzetini kaybetmeden bir sonraki yılın Haziran ayına kadar çürümeden dayanır. Fakat büzüşme gösterir. Çürüyen elma yanındaki elmalara zarar vermeden, bulaşmadan siyahımsı ve kahverengi bir renk alarak büzüşüp kalır.

Ağaç başına 80-100 kg elma alınmakta olup, verimin fazla olduğu yıllar ağaçların dallarının kırılmaması için alttan destek verilmektedir. Kağızman Uzun Elması'nın ağaç şekli diğer elma ağaçlarından ayrılmakta, dallar servi ağacı gibi dikine uzamakta yanlara doğru sarkmamaktadır.

Denetleme:

Denetim komisyonunda Kağızman İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ve Kars Ziraat Odası yer alacaktır. Ürünün yetiştirme devrelerinde ve ürünlerin sevki öncesinde ürünün kalite kontrolü bu kurumlar tarafından seçilecek denetçiler tarafından yapılacaktır.

Elma ağaçlarında kullanılan ilaçlar ve aşılama ile hasat zamanı denetleme yapılacaktır. Uygun zaman ve yerlerde eğitim toplantıları yapılarak ürünün ününün geliştirilmesi sağlanacaktır.

Denetim komisyonu, kamu veya özel kuruluşlarından veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Denetim komisyonu hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.